

# Lesesiesta - som lesestimuleringstiltak

Liv C. Stuestøl, universitetslektor, Lesesenteret, Universitetet i Stavanger

I tillegg til at elever skal utvikle sin leseferdighet, er målet med Lesesiesta at flere elever skal oppleve leseglede og lese mer på fritiden.

**Lesesiesta vil si at alle elevene i basisgruppen/elevgruppen leser bøker samtidig, 5 – 20 minutt 3 – 5 dager i uken.**

Ordet Lesesiesta gir forståelse av ro, en pause. Lesesiesta er tenkt som et avbrekk i skoledagen. I løpet av skoledagen blir elevene utsatt for mye lyder og stor aktivitet, både inne og ute. Under Lesesiestaen er det tenkt at det skal være rolig, ingen skal snakke og ingen skal bevege seg rundt. For at det skal skje trengs det **strukturer og rammer**.

## Når

Alder og ferdighet bør være faktorer som bestemmer hvor ofte og hvor lenge en skal ha Lesesiesta. For de yngste er 5 minutt noen ganger i uken nok, mens eldre elever kan ha lengre økter hver dag i perioder.

Mange lærere har erfart at Lesesiesta fra morgenen av er en god start på skoledagen. Andre igjen har Lesesiesta etter storefri eller andre friminutt. Et fastsatt tidspunkt er viktig, at elevene vet når det skal være Lesesiesta.

Ofte lar en elever få velge å lese i bøker når de er ferdig med et arbeid, eller det er et tilbud når en har frie aktiviteter. Da er det noen elever som aldri får lest, og ofte de som trenger lesetrening mest. Ved å sette av fast tid til lesing for alle elevene samtidig, får alle elevene mulighet til å lese. Dette kan gjøres allerede 1. årstrinn, se filmen *Elevers egen lesing, Lesesiesta*. <http://lesesenteret.uis.no/leseopplaering/article5377-896.html> Når en setter av fast tid får en også fortalt elevene at lesing er viktig. Det er ikke bare noe en gjør når en har tid til overs.

## Boken må ligge klar

Alle elevene må ha boken de skal lese i klar når siestaen starter. Det er forskjellige måter å gjennomføre det på. Noen lar elevene legge boken klar på pulten når de kommer om morgenen, mens andre setter av tid til å la elevene hente boken/eller de deler ut bøkene rett før Lesesiestaen starter. Det er viktig er at eleven har nok lesestoff. Noen elever, og særlig de som trenger å lese, vil kanskje bruke siestatiden til å ”låne” ny bok, nettopp derfor er det viktig at boken ligger klar.



## Låning av bøker

Lærer bør sørge for at det er rik tilgang på bøker i klasserommet, men all låning av bøker må foregå utenom den tiden som er avsatt til lesing. Ellers vil en ikke oppnå den roen som Lesesiesta er tiltenkt å ha. En får god hjelp til å finne passende bøker hos skolens bibliotekar eller i det offentlige biblioteket. De kan bøker. *Bok i bruk* heftene fra Lesesenteret gir også tips til litteratur. På nettet finner en tips til litteratur på blant annet [http://lesesenteret.uis.no/leseopplaering/bok\\_i\\_bruk/](http://lesesenteret.uis.no/leseopplaering/bok_i_bruk/) <http://www.nynorskbok.no/> <http://www.barnebokinstittuttet.no/> Elevene kan også få mulighet til å ta med bøker hjemmefra, etter avtale med foreldrene.

Rik tilgang på bøker er likevel ikke nok for å oppnå leseferdighet og lese lyst. Læreren holdning til bøker, hans oppmuntring og inspirasjon til å lese dem, vil virke inn på bruken av bøkene, som igjen virker inn på leseferdighet og lese lyst. Gjennom sin entusiasme kan læreren vekke en død boksamling til live (Stuestøl, 2002).

## Ro

Det er ikke lov å prate sammen under Lesesiestaen. Tiden skal brukes til lesing. Tilbakemelding fra elever er at de fleste liker å ha Lesesiesta, ikke bare for lesingen sin del, men ”for det er så godt når det er rolig” (Stuestøl, 2002). Alle elever har godt av en rolig stund på dagen. I begynnelsen vil kanskje noen bruke tiden bare til å bla i boken, eller kikke litt på de andre. Etter hvert vil de fleste klare å lese selvstendig. For at det skal skje må elevene få lesestoff som de mestrer.

## Tilpasset lesestoff

Elevene må ikke bare ha rik tilgang på lesestoff, men det må også

være tilgjengelig lesestoff for alle elevene. Det vil si at en må ha bøker av ulike vanskegrad og ulike sjangre. Skal elevene ha mulighet til å videreutvikle sin leseferdighet, må de få bøker med passe vanskegrad. For vanskelig lesestoff hindrer leseutvikling og motiverer ikke for videre lesing. Innholdet må også engasjere. Det er spesielt viktig for elever som strever eller ikke liker å lese.

Det finnes en mengde lettlest bøker for barn og ungdom. Leser søker bok har gitt støtte til mange lettlest bøker for blant annet ungdom, hvilke finner du omtale om på nettsiden <http://www.boksok.no/>

Gode opplevelser med bøker inspirerer til videre lesing. For å oppleve leseglede, må noen faktorer være tilstede. Eleven må ha en leseferdighet som gjør det mulig å forstå innholdet, han må ha et minimum av lese hastighet. Han må også ha forventninger til at aktiviteten gir en positiv opplevelse, og han må velge en bok som passer når det gjelder innhold og vanskegrad (Stuestøl, 2002).

## Lydbøker

For noen elever kan det i perioder være nyttig å lytte til lydbøker. Da vil de lettere erfare hvilke opplevelser bøker kan gi. Samtidig er det viktig at de også selv får trent på lesing, gjennom lesestoff som de mestrer. Alle elever kan med fordel få tilbud om å lytte til lydbok innimellom. På den måten gir en rom for tilpasning innefor fellesskapet (Haug, 2006). På samme måte kan en bruke tegneseriehefter/bøker, gjerne som et tilbud en gang i uken. For eldre elever kan også ulike tidsskrift og aviser være det som inspirerer til lesing.

## Anbefaling av bøker

Elevene bør få anbefale bøker for hverandre muntlig, men innimellom



også skriftlig ved bruk av leselogg. Elevene vil på den måten inspirere og motivere hverandre for videre lesing. Samtidig får de trening i å gjenfortelle, lage et kort resymé av det de har lest. Andre elever er viktig inspirasjonskilde, men det er også lærer, særlig hos de yngste barna. Derfor bør også lærer anbefale, lese og fortelle fra bøker.



### Lærerrollen

Et rikt bokvalg er ikke nok for at elevene skal bli inspirert og få lyst til å lese. Lærer må også oppmuntre elevene til å lese dem. Lærerens holdning og den pedagogiske atmosfæren vil påvirke elevens leselyst. Derfor bør også lærer oppmuntre og inspirere elevene ved å anbefale bøker. Det er lærerens oppgave gjennom hele skolegangen, uansett årstrinn, å stimulere til leseglede, slik at lesing blir en positiv og morsom aktivitet, og dermed gir elevene rike leseerfaringer (Stuestøl, 2002).

Lærer er modell for elevene. Ved at hun også leser under Lesesiestaen gir hun signaler om at lesing er viktig. Det kan gjerne være en ”voksenbok” som hun liker, eller ukjent barne-/ungdomslitteratur som hun senere kan anbefale for elevene.

Lærer har også mulighet til å la elever lese høyt for seg under Lesesiestaen. I løpet av en uke eller to vil en da få hørt alle elevene lese ukjent tekst, og gjennom det få informasjon om hva

eleven mestrer, hva han trenger for å komme videre, om boken har rett vanskegrad osv.

### Lesing på fritiden

Lesing på fritiden skal konkurrere med så mange andre aktiviteter og blir ofte valgt bort, selv av elever med gode forutsetninger for å ha glede av lesingen. En undersøkelse gjort av Cunningham og Stanovich (1998), her gjengitt fra (Elbro, 2007) viser at det er stor forskjell på elevers fritidslesing på 4.-5. årstrinn. De 10 % dyktigste elevene leser ofte 100 ganger så mye som de 10 % svakeste. Det som tar et helt år for de svakeste å lese, pløyer de flinkeste gjennom på et par dager. Det betyr at de flinkeste leserne kan lese mer på fritiden i løpet av 4. årstrinn, enn de svakeste gjør gjennom hele skoletiden.

Ved å gi elevene mulighet til å lese i skoletiden, gir vi dem mulighet til å få den lesetreningen de trenger for å videreutvikle leseferdigheten. Undersøkelser som tidligere er gjort, viser at systematisk lesestimulering i skolen har en langsiktig og positiv effekt på fritidslesingen. (Stuestøl, 2002). Ved å innføre Lesesiesta har en derfor mulighet til å motivere også for fritidslesing.

### Referanser:

- Elbro, C. (2007). *Læsevanskeligheter*. København: Gyldendal Uddannelse.
- Haug, P. (2006). *Begynnaropplæring og tilpassa undervisning*. (Bergen): Caspar forl.
- Stuestøl, L. C. (2002). *Lesesiesta: et enkelt og effektivt lesestimuleringstiltak*. [Oslo]: Damm.

*Bilder fra Stock.XCHNG*